

3837831 PHPH/M : สาขาวิชา : บริหารสาธารณสุข ; วท.ม. (สาธารณสุขศาสตร์)

คำสำคัญ : การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ / อาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.)
/ ศูนย์สาธารณสุขมูลฐานชุมชน (ศสมช.)

อุไรวรรณ บุญสาสิทธิ์พิทักษ์ : การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขในศูนย์สาธารณสุขมูลฐานชุมชน จังหวัดลพบุรี (ROLE PERFORMANCE OF HEALTH VOLUNTEERS IN LOPBURI PROVINCE) คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ : นวรัตน์ สุวรรณผ่อง, พบ.ค., ฉวีวรรณ บุญสุยา, M.S.P.H. (Bios.), ประจักษ์ วัฒนะกุล, สม. 121 หน้า. ISBN 974-662-453-9

อาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.) จังหวัดลพบุรีปฏิบัติงานสาธารณสุขมูลฐานมาเป็นเวลานานกว่า 20 ปี ยังไม่มีการประเมินการปฏิบัติงานของ อสม. ในศสมช. มาก่อน ซึ่งการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของ อสม. ในศสมช. จังหวัดลพบุรีและหาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะประชากร การสนับสนุนทางสังคม ความรู้ การรับรู้บทบาทหน้าที่และแรงจูงใจกับการปฏิบัติงานของ อสม. กลุ่มตัวอย่างคือ อสม. ที่ปฏิบัติงานนานที่สุด แห่งละ 1 คน จำนวน 320 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ ในช่วงระหว่าง 1 ตุลาคม 2540 ถึง 1 พฤศจิกายน 2540

ผลการวิจัยพบว่า อสม. ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 64.7 อายุระหว่าง 19-68 ปี สถานภาพสมรสคู่ ร้อยละ 85.9 จบการศึกษาชั้นประถมศึกษา ร้อยละ 74.7 ประกอบอาชีพเกษตรกร ร้อยละ 73.1 ส่วนใหญ่มีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท ร้อยละ 77.5 และเคยเป็น อสม. มานานกว่า 10 ปีขึ้นไป ร้อยละ 38.7 และส่วนใหญ่จะไม่เคยมีประสบการณ์ด้านสาธารณสุข ร้อยละ 71.2 นอกจากนี้เป็น อสม. แล้วยังมีตำแหน่งอื่นในหมู่บ้านอีกร้อยละ 59.1 และได้รับการนิเทศงาน ร้อยละ 49.3 ได้รับการฝึกอบรมทุกเดือน ร้อยละ 60 เคยไปศึกษาดูงาน ร้อยละ 58.8 ได้รับการสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ครบ ร้อยละ 88.1 การมีส่วนร่วมของชุมชน ร้อยละ 75.3 ความรู้ของ อสม. โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 77.2 การรับรู้บทบาทหน้าที่ของ อสม. โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 68.7 แรงจูงใจของ อสม. โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 66.6 การปฏิบัติงานของ อสม. โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 60.6 เมื่อพิจารณาแต่ละด้านพบว่าด้านข้อมูลข่าวสารส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 61.9 ด้านการจัดทำแผนและงบประมาณอยู่ในระดับมาก ร้อยละ 50.3 ด้านการบริหารศสมช. อยู่ในระดับมาก ร้อยละ 41.9 ด้านเผยแพร่ประชาสัมพันธ์อยู่ในระดับมาก ร้อยละ 43.5 ด้านการให้บริการอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 66.6 และจากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์พบว่า การสนับสนุนทางสังคม ได้แก่ การนิเทศงาน การศึกษาดูงาน การมีส่วนร่วมของชุมชน การรับรู้บทบาทหน้าที่โดยรวมและแรงจูงใจโดยรวมมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของ อสม. อย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) และเมื่อวิเคราะห์การถดถอยพหุแบบขั้นตอน พบว่า การรับรู้บทบาทหน้าที่ แรงจูงใจ สามารถอธิบายความผันแปรของการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของ อสม. ในศสมช. จังหวัดลพบุรี ได้ ร้อยละ 29.7 ข้อเสนอแนะคือ ควรจัดอบรมให้ อสม. ได้รับรู้บทบาทหน้าที่ของตนเอง สร้างแรงจูงใจในด้านรายได้และประโยชน์เกื้อกูล โดยให้ได้รับสิทธิพิเศษในการรักษาพยาบาลเพิ่มขึ้นและสนับสนุนให้มีการศึกษาดูงานมากขึ้น อีกทั้งควรจัดอบรมฟื้นฟูความรู้อย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในเรื่องการจัดทำแผนและงบประมาณ